

Definities & Toelichtingen

Onderstaande definities en toelichtingen maken deel uit van het certificatieschema Barometer Duurzaam Terreinbeheer van 1 maart 2010. De DOB shortlisten 1 en 2 vormen de basis voor de certificaten 'Toepassing glyfosaat op verhardingen' en 'Brons' van de Barometer. In beide shortlisten wordt op enkele punten verwezen naar deze bijlage 'Definities & Toelichtingen'.

1. Verhardingen

1.1 Typen verhardingen:

a. Gesloten verhardingen,

Gesloten verhardingen bestaan uit verharding van ter plekke aangebracht aanvankelijk plastisch materiaal. Deze verharding kent geen voegen. Bv. asfalt, beton.

b. Halfopen verhardingen

Onder halfopen verhardingen vallen voornamelijk de elementverhardingen onder. Verhardingen bestaande uit losse elementen die geordend zijn aangebracht. Tussen de elementen bevinden zich voegen die meer of minder waterdoorlatend kunnen zijn. Bv. trottoirtegels, straatstenen. ZOAB (Zeer Open Asfalt Beton) wordt ook tot deze categorie gerekend.

c. Open verhardingen

Open verhardingen bestaan uit gestorte materialen of materialen met hygroscopisch karakter. Bv. grind, zand, gravel, schelpen, slakken, puin, webromix of grasbetontegels en grasbetonstenen met open gaten.

1.2 Werkeenheid

Registraties dienen per werkeenheid beschikbaar te zijn. Er worden twee typen werkeenheden onderscheiden:

Enkelvoudige werkeenheden: Bij een enkelvoudige werkeenheid is het project (een bestek of werkopdracht van één terreineigenaar of opdrachtgever) de werkeenheid. Het gaat hier vooral om grote opdrachten voor gemeenten, provincies en industrieën e.d. De bovengrens ligt op 50 ha halfopen verhardingen per project, er is geen ondergrens qua areaal.

Samengestelde werkeenheden: Bij kleine projecten is er sprake van werkopdrachten waarbij per opdracht het areaal halfopen verhardingen minder dan 1 ha is. Het gaat hier vooral om kleine opdrachten voor bedrijven en particulieren. Het kan ook gaan om een opdracht voor bijvoorbeeld een grote onderneming met veel losse vestigingen in Nederland die per stuk een klein areaal halfopen verhardingen hebben. De milieucoördinator of gedelegeerd persoon mag kleine opdrachten samenvoegen tot een grote werkeenheid tot maximaal 25 ha halfopen verhardingen per werkeenheid.

1.3 Werkdag

Een werkdag is een dag waarop onkruidbeheer in een werkeenheid wordt uitgevoerd.

1.4 Moeilijk bereikbare plaats

Moeilijk bereikbare plaatsen zijn plaatsen binnen een werkeenheid waar men met 'op een voertuig gemonteerde toedieningapparatuur van glyfosaat' (zie methodentabel) niet of moeilijk bij kan, bijvoorbeeld direct naast obstakels als lantaarnpalen, verkeersborden en straatmeubilair, onder geparkeerde voertuigen, direct naast muren of afrasteringen grenzend aan verhardingen, of bij ongelijk liggende verhardingen en goten. Van deze uitzonderingregel kan gebruikt gemaakt worden als men met het voertuig (vierwielige quad, kleine tractor of vergelijkbaar) logischerwijs niet of moeilijk naar of over het betreffende verhardingdeel kan rijden.

Belangrijk hierbij is wel dat op deze plaatsen selectief en terughoudend gespoten wordt met spuitlans omdat anders het gebruiksmaximum wordt overschreden. Voor toegestane technieken op moeilijk bereikbare plaatsen, zie bijgevoegde tabel onder 6.

1.5 Weervoorspellingen en adviessystemen

De weervoorspellingen die gebruikt en geregistreerd worden dienen van toepassing te zijn op de werkeenheid. Ze dienen afkomstig te zijn van KNMI, Meteoconsult of weerbedrijf met vergelijkbare kwaliteit mits erkend door het College van Deskundigen van SMK. Van belang erbij is dat de voorspellingen van

kans op neerslag (%), de hoeveelheid neerslag (mm) en windsnelheid gedocumenteerd worden per werkeenheid in relatie tot momenten van werkzaamheden en minimaal 24 uur vooruit. Als voorbeeld wordt een DOB-weerfax bijgevoegd.

Weersverwachting en spuitomstandigheden vandaag (Vry 29 jun):									
Datum	uur	28 Jun	3	6	9	12	16	18	21
Temperatuur 1.50 m.	°C	14	13	12	13	16	16	16	15
Temperatuur 0.10 m.	°C	13	12	11	13	17	19	18	15
Bladnat	uur	○●●	●●●	●●●	●●○	○○○	●●●	●●●	●●●
Neerslaghoeveelheid	mm	0	0	0	0	0,2	0,7	1	1,4
Neerslagkans	%	0	10	10	10	30	70	80	80
Windrichting		ZZW	ZZW	ZZW	ZZW	ZZW	ZW	ZW	ZW
Windsnelheid	m/s	2	3	4	4	6	6	6	5
Werking Roundup		○	+	++	++	++	++	++	-
Wind criterium		-	+	○	○	-	-	-	○
DOB criterium		-	-	-	-	-	-	-	-
Dosering (% oplossing)		-	-	-	-	-	-	-	-

Bladnat: ● nat ○ droog   Dosering: concentratie gebaseerd op spuitvolume van 110 liter/ha
 DOB criterium: het spuiten als binnen 24 uur na bespuiting een neerslagkans > 40% en neerslaghoeveelheid > 1 mm.
 Zie www.dob-verhardingen.nl voor meer informatie

Weersverwachting en spuitomstandigheden morgen (Zat 30 jun):									
Datum	uur	30 Jun	3	6	9	12	16	18	21
Temperatuur 1.50 m.	°C	14	13	13	14	17	18	18	18
Temperatuur 0.10 m.	°C	13	13	12	14	19	21	21	18
Bladnat	uur	●●●	●●●	●●●	●●●	○○○	○○○	○○○	○○○
Neerslaghoeveelheid	mm	1,2	0,5	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Neerslagkans	%	60	40	30	20	20	30	20	20
Windrichting		ZW	ZW	ZW	ZW	WZW	WZW	WZW	ZW
Windsnelheid	m/s	4	4	4	4	4	5	4	2
Werking Roundup		--	-	+	++	++	++	++	+
Wind criterium		○	○	○	○	○	○	○	+
DOB criterium		-	+	+	+	+	+	+	-
Dosering (% oplossing)		-	2.00	1.76	1.00	1.00	1.00	1.00	-

REGIONAAL WEEROVERZICHT
 Vandaag is het bewolkt en tegen het einde van de ochtend gaat het vanuit het westen regenen. Vanmiddag regent het soms wat harder. Het wordt 17 à 18 graden bij een matige tot vrij krachtige zuidwestenwind. Vanavond wordt het builig, maar geleidelijk ook droger. In de tweede helft van de nacht wordt het droog en klaart het ook op. Het koelt af tot 12 à 13 graden.

LANGE TERMIJN VERWACHTING
 Morgen zijn er vooral in het noorden opklaringen, terwijl in het zuiden de bewolking overheerst. Sommige plaatsen zien geen zon. In de middag is er zeer lokaal kans op een spat regen in het westen. 's Middags raakt het ook overal bewolkt en in de avond kan op meer plaatsen, vooral in het noorden een buijte vallen. De wind is zuidwest en matig tot vrij krachtig bij 18 tot 21 graden. Veel meer buien zijn er zondag. De ochtend begint droog met ook wat zon, maar 's middags regent het flink. Lokaal kan een donderslag worden gehoord. Het wordt drukkend warm met 20 tot 24 graden. Maandag en dinsdag worden frisser maar ook nat met fijne buien.

Het is aan te bevelen om gebruik van glyfosaat te optimaliseren (minimaliseren) in relatie tot weer en onkruidsoorten d.m.v. een adviessysteem. Toepassing van een dergelijk systeem is lastig te registreren en te auditen. Hierop zit dan ook geen administratieve audit in dit certificaat. Bij fysieke audits kan de uitvoerder gevraagd worden hoe de dosering op de lokale situatie wordt afgestemd. De DOB-weerfax is een voorbeeld van een adviessysteem voor optimalisatie van dosering van glyfosaat op verhardingen. Een ander erkend systeem is het programma GEWIS van Opticrop bv.

1.6 Toelichting op toedieningstechnieken en criteria

In de tabel op de volgende pagina staat weergegeven welke apparatuur voor de toepassing van gewasbeschermingsmiddelen gebruikt kunnen worden binnen dit certificatieschema én conform WG/GA van middelen op basis van glyfosaat. Er wordt onderscheid gemaakt tussen voertuiggedragen apparatuur en handgedragen toedieningsapparatuur voor moeilijk bereikbare plaatsen. Bij voertuiggedragen apparatuur is selectieve inzet d.m.v. sensoren of vergelijkbaar vereist. De toepassingscriteria zijn gedifferentieerd per type apparatuur voor de toepassing van gewasbeschermingsmiddelen op basis selectiviteit. Apparatuur die minder middel naast het onkruid op de straat terecht doet komen, hebben minder inperkingen qua inzetbaarheid.

1.7 Hulpstoffen

Er zijn hulpstoffen die soms in combinatie met een middel op basis van glyfosaat een beter effect op het onkruid geven. Hulpstoffen mogen wettelijk alleen in combinatie met middelen op basis van glyfosaat worden toegepast als ze door Ctgb in combinatie met het middel beoordeeld en toegelaten zijn. Vooral nog is dit voor nagenoeg alle thans bekende hulpstoffen niet het geval. Zie voor toegelaten hulpstoffen www.ctgb.nl.

Methodentabel gebruik middelen op basis van glyfosaat op verhardingen

Omschrijving	Merk en modelnamen	Toepassingcriteria ³⁾ (zie ook certificatieschema)
Voertuiggedragen apparatuur		
Standaard sensorgestuurde spuiten	Weed IT, Greenseeker, Selectspray of vergelijkbaar ¹⁾	Inzetbaar als 24 uur vooruit de kans op neerslag kleiner gelijk 40 % is.
Innovatieve sensorgestuurde spuiten	Weed IT model 2006 MKII of vergelijkbaar ²⁾	Inzetbaar als 15 uur vooruit de kans op neerslag kleiner gelijk 40 % is
Onkruidbestrijkers	Greentouch, Rotofix, of vergelijkbaar	Inzetbaar als 6 uur vooruit de kans op neerslag kleiner gelijk 40 % is en inzetbaar op bepaalde spuitvrije zones
Schijfvernevelaars op spuitboom	Mankar 50/110EL Selekt en Varimant aanbouw-modellen, Agricult LaagVolume-Spuit of vergelijkbaar	Inzetbaar mits selectief toegepast en als 24 uur vooruit de kans op neerslag kleiner gelijk 40 % is
Handgedragen apparatuur (moeilijk bereikbare plaatsen)		
Spuitlans gekoppeld aan rugbus of reservoir op een voertuig	Diversen	Inzetbaar als 24 uur vooruit de kans op neerslag kleiner gelijk 40 % is.
Handgedragen schijfvernevelaar	Micro Mantra, Mini Mantra en Mini Mantra Plus, OnkruidLans of vergelijkbaar	Inzetbaar als 24 uur vooruit de kans op neerslag kleiner gelijk 40 % is.
Aanstipapparatuur en strijkers	Selector, Selectielans, handgedragen	Inzetbaar als 6 uur vooruit de kans op neerslag kleiner gelijk 40 % is en inzetbaar op bepaalde spuitvrije zones

¹⁾ Sensorgestuurde spuiten waarvan de selectiviteit overeenkomt met een breedte per sensordop van 20-25 cm (toelichting; zie rapport bij dit schema van Kempenaar & Riemens (2008) of www.dob-verhardingen.nl.

²⁾ Sensorgestuurde spuiten met verbeterde selectiviteit (breedte per sensor-spuitspuitdop 8 cm).

³⁾ Het hoeveelheidscriterium van 1 mm wordt niet gedifferentieerd per techniek.

1.8 Locaties drinkwaterinnamepunten

Glyfosaat mag niet op verhardingen worden gespoten als de verharding in de buurt van een innamepunt van oppervlaktewater ligt dat gebruikt wordt voor drinkwaterwinning. Voor de exacte criteria (10 of 1 km beschermingszone) wordt naar de tekst van dit certificatieschema verwezen. Voor de ligging van innamepunten binnen Nederland wordt verwezen naar onderstaande website. Specifieke informatie over deze locaties en beschermingszones staat op de recent gepubliceerde website http://www.helpdeskwater.nl/algemene_onderdelen/kennisdesk/?ActImltdt=26998.

2. Groen

2.1 Typen groen:

a. Bos

Grootschalig beplantingsstelsel, bestaande uit al dan niet aangeplante gebiedseigen boomsoorten. De aangeplante bomen kunnen in los of vast verband zijn geplant. Bij een volwassen bos is sprake van meerdere plantenetages.

b. Terreinen met bomen

Solitair of in (groeps)verband aangeplante bomen, niet deel uitmakend van bos of bosplantsoen. De bomen kunnen zijn geplant langs wegen, lanen en straten, in (stads)parken en in andere beheergroepen van openbaar groen.

c. Bosplantsoen

Bosplantsoen bestaat uit, vaak in verband geplante, boom- en struikvormige gebiedseigen houtige beplantingen. De beplanting wordt meestal als twee- of driejarige zaailing aangebracht. Het terreintype bosplantsoen varieert van smalle, vaak intensiever onderhouden beplantingstroken langs bijvoorbeeld wegen, sportvelden, industrieterreinen, tot grootschaliger, zeer extensief onderhouden objecten in de stadsrand.

d. Terreinen met hagen en heesters

Hagen bestaan uit lintvormige, regelmatig teruggesnoeide, vaak gebiedseigen, houtige beplanting. De beplanting kan dienen als afscheiding of als camouflage. Ook windhagen (of windschermen) vallen onder losse hagen.

Heesterbeplantingen bestaan uit al dan niet gebiedseigen soorten of cultivars.

Heesterbeplantingen worden doorgaans aangebracht vanwege de sierwaarde van de gebruikte materialen. In stadsranden en op andere extensiever onderhouden locaties kunnen heestervakken het karakter hebben van bosplantsoen. Ook 'gewone', regelmatig geknipte hagen worden tot heesters gerekend. Een bijzondere categorie zijn de bodembedekkende heesters. Deze worden in vakverband geplant, waar lagere aanplant gewenst is.

e. Ruw gras, ruigten

Ruw gras heeft een maaifrequentie van maximaal vijf keer per jaar. Tot ruw gras worden ook gerekend plukweiden en extensief onderhouden bermen. Het betreft hier niet landbouwgronden. Landbouwgronden vallen niet onder de BDT.

Ruigten bestaan uit voornamelijk kruidachtige en soms struikvormige houtachtige vegetatie.

f. Plantenperken

Perken bestaan uit kruidachtige éénjarige of meerjarige siergewassen. In de openbare ruimte zijn perken beplant met één- of meerjarige bolgewassen, éénjarige seizoengebonden planten of vaste planten. De functie is alleen gericht op de sierwaarde van de beplanting.

g. Oevers

Onder de oever wordt verstaan de overgang van land naar water. Het gaat om de insteek + 1 meter uit de insteek. Bij natuurvriendelijke oevers (hier is niet altijd insteek) de volledige oever. Bij dijken, alleen dat deel van de dijk dat doorloopt direct van de insteek van water, of binnen 1 meter van de insteek van oever daarvan. Bij primaire keringen, die in de praktijk blootgesteld kunnen worden aan water (winterdijken rivieren, zeedijken) het gehele deel aan de zijde van het rivier- of buitenwater.

h. Gazons

Onder gazons vallen de grasvegetaties die vaker dan vijf keer per jaar worden gemaaid. In de praktijk is de maaifrequentie afgestemd op de mogelijkheid om het maaisel te laten liggen, zonder dat dit tot verstikking van de grasmat leidt.

i. Sport- en speel(gras)velden

Sport- en speelgrasvelden bevinden zich zowel op afgesloten sportlocaties als in de openbare ruimte. In de regel worden speelgrasvelden beheerd als gazons en sportgrasvelden volgens een beheerplan gericht op hoge kwaliteit van de grasmat.

j. Natuurterreinen

Begroeiing met een belangrijke natuurwaarde die primair met dit doel wordt aangelegd en/of beheerd. Bijv. hoogveen, heide, natuurbossen, etc. Ook andere groenelementen kunnen een onderdeel vormen van natuurterreinen.

3. Residumonster

3.1 Residumonsters

Het te bemonsteren materiaal is blad omdat daarop de meeste middelen zijn terug te vinden. In het groen kunnen in bepaalde gevallen ook grondmonsters worden genomen. Voor het residu onderzoek dient de certificatie-instelling een contract af te sluiten met een, voor de betreffende test (GCMS/LCMS), ISO 17025 geaccrediteerd laboratorium. Het laboratorium schrijft de monstergrootte per product per test voor. Het voorschrift dient te worden gehanteerd door de certificatie instelling (of een andere ISO 7025 geaccrediteerde bemonsterende instantie).

De werkwijze voor de residucontrole is als volgt:

- De monsternemer trekt twee aselecte monsters, monster a en b.
- Deze monsters worden zo mogelijk verspreid over het terrein getrokken.
- Per monster (a en b) wordt op een formulier aangegeven welke locaties van het terrein bemonsterd zijn.
- Dit formulier wordt door de auditor en de desbetreffende vertegenwoordiger van de certificaathouder voor akkoord ondertekend.
- De monsters dienen gekoeld te worden getransporteerd en binnen 1 dag na monstername op het laboratorium te worden aangeleverd.
- Monster a wordt door het laboratorium getest. Monster b wordt bewaard in de vriezer (-30°C) en kan bij calamiteiten desgewenst worden ingezet.
- Monster b wordt voor een periode van 6 maanden bewaard.
- Bij geconstateerde overschrijdingen wordt dit verlengd tot een termijn van 2 jaar.
- Het laboratorium stuurt de uitslagen van de test naar de certificatie-instellingen.
- De certificatie-instellingen koppelen het resultaat terug aan de certificaathouder, van alle geanalyseerde stoffen.
- Bij een foutieve uitslag of twijfel dient monster b getest te worden.
- Mocht dit resultaat ook in twijfel getrokken worden dan moet een heel nieuw monster worden genomen.
- In het geval van overschrijdingen net boven de detectiegrens is het raadzaam op korte termijn een nieuw monster te nemen en daarop de uitslag te baseren.